

حالات الاسم في اللغة التركية

İsim Hâl (Durum) Ekleri

Hâl (Durum) Ekleri

Hâl ekleri, isimlerin cümledeki görevini ve durumunu belirleyen eklerdir. Bu ekler beş ana grupta incelenir:

1. Yalın Hâl

İsmin hiçbir hâl (durum) eki almamış biçimidir.

Örnekler:

kitap, masa, kalem

Bu kelimeler yalın hâlde bulunur.

NOT: Yalın hâl, hâl eki almamış isimlerin şeklidir. Bununla birlikte, isimler çoğul eki, iyelik eki veya tamlama ekleri alabilirler.

Örnekler:

kitabım, masamız, kalemler

Bu kelimeler de yalın hâldedir çünkü hâl ekleri içermemektedir. “Kitap” ve “masa” sözcükleri iyelik eki alırken, “kalem” sözcüğü çoğul eki almıştır.

2. Belirtme (-i) Hâli

İsmin “-ı, -i, -u, -ü” belirtme eklerinden birini aldığı durumdur.

Örnekler:

kitabı, masayı, kalemi

3. Yönelme (-e) Hâli

İsmin “-a, -e” yönelme eklerinden birini aldığı durumdur.

Örnekler:

kitaba, masaya, kaleme

4. Bulunma (-de) Hâli

İsmin “-da, -de, -ta, -te” bulunma eklerinden birini aldığı durumdur.

Örnekler:

kitapta, masada, kalemde

5. Ayrılma (-den) Hâli

İsmin “-dan, -den, -tan, -ten” ayrılma eklerinden birini aldığı durumdur.

Örnekler:

kitaptan, masadan, kaleminden

NOT: Hâl eklerini içeren sözcükler başka çekim veya yapım ekleri de alabilirler. Hâl ekleri, diğer eklerden önce ya da sonra kullanılabilir.

Örnekler:

okul-da-ki Bu kelimedeki “-da” eki bulunma hâli ekidir ve “-ki” eki ilgi ekidir. Ayrıca, bu sözcüğün yalın hâlinde bir yapım eki bulunmaktadır.

الازمنة في اللغة التركية

Fiilde (Eylemde) Kip: Haber Kipleri, Dilek Kipleri

FİİLDE KİP

Fiiller, zaman ve anlam özelliklerine göre türlü ekler alarak değişik biçimlerde kullanılırlar. Bu kullanış biçimlerinin her birine kip denir. Kip, fiillerin zaman, şahıs, tekillik ve çoğulluk bildiren şekilleridir. Bunların yanında olumsuzluk ve soru biçimleri de vardır, ama bu ikisi zaten var olan kiplerin olumlu, olumsuz, olumlu soru ve olumsuz soru şeklinde kullanımlarıdır, o kadar.

Fiiller kip yönünden ikiye ayrılır: Haber (bildirme) kipleri ve Dilek (tasarlama) kipleri

I. Haber (Bildirme) Kipleri: Eylemin yapıldığını, yapılacağını bildiren kiplerdir: -di, -miş, -ecek, -(i)yor, -(ı)r. Hepsi de zaman anlamlıdır.

II. Dilek (Tasarlama) Kipleri: Eyleme dilek anlamı katan kiplerdir: -meli, -e, -se, -sin. Özel bir zaman anlamı yoktur. Hepsinde kendini pek göstermeyen bir gelecek zaman anlamı sezilir. Onun için bu kipler zamanlara değil anlamlarına göre adlandırılmışlardır. Bu dört kipin anlamca ortak yönü 'dilek'tir.

Fiil Kipleri

Haber (Bildirme) Kipleri:

Görülen geçmiş zaman kipi

Duyulan geçmiş zaman kipi

Şimdiki zaman kipi

Gelecek zaman kipi

Geniş zaman kipi

Dilek Kipleri:

Gereklilik kipi

İstek kipi

Dilek-şart kipi

Emir kipi

Çekimli fiiller (eylemler), üzerlerindeki kip sayısına göre basit kipli veya basit zamanlı fiiller ve birleşik kipli veya birleşik zamanlı fiiller olmak üzere başlıca iki gruba ayrılır.

I. BASİT ZAMANLI ÇEKİMLER

Fiillerin basit zamanlı çekimleri sadece bir tek kip eki içerir.

Basit zamanlı fiillerin yapılışı şöyledir: fiil + kip eki + şahıs eki (gel-di-k vb.)

Kipler, kip ekleri ve çekim örnekleri aşağıda verilmiştir:

1. Haber (Bildirme) Kipleri

Zaman kavramı taşıyan kiplerdir, yani zaman ekleriyle yapılırlar. Taşıdıkları bu zaman eklerine göre beşe ayrılır:

a) Bilinen (görülen, di'li) Geçmiş Zaman Kipi

Fiil kök ya da gövdelerine “-di” eki gelir. Bu ek, uyuma ve benzeşmeye göre değişerek -dı, -di, -du, -dü; -tı, -ti, -tu, -tü olur.

Bu ek bilinen geçmiş zaman ifade eder.

» Uzak ya da yakın geçmişte yapılan ve tamamlanan işleri kesinliğe bağlayarak anlatır.

Bilinen (görülen, di'li) Geçmiş Zaman Kipinin Çekimi:

Olumlu Çekimi:

Gel-di-m,

Gel-di-n,

Gel-di,

Gel-di-k,

Gel-di-niz,

Gel-di-ler

Olumsuz Çekimi:

Gel-me-di-m,

Gel-me-di-n,

Gel-me-di,

Gel-me-di-k,

Gel-me-di-niz,

Gel-me-di-ler

Olumlu soru çekimi:

Gel-di-m mi?,

Gel-di-n mi?,

Gel-di mi?,

Gel-di-k mi?,

Gel-di-niz mi?,

Gel-di-ler mi?

Olumsuz soru çekimi:

Gel-me-di-m mi?,

Gel-me-di-n mi?,

Gel-me-di mi?,

Gel-me-di-k mi?,

Gel-me-di-niz mi?,

Gel-me-di-ler mi?

b) Öğrenilen(duyulan, anlatılan, miş'li) Geçmiş Zaman

Fiile “-mış/-miş/-muş/-müş” eki getirilerek yapılır.

» Bu ek ve bu çekim, yapılan işin görülmediğini, duyulduğunu, öğrenildiğini ifade eder.

Okula giderken otobüste uyumuşum.

Bir de baktım ki okul durağını geçmiştiz.

» Bir işle, oluşla ilgili kişisel görüş bildirir:

Yemek güzel olmuş; ellerin dert görmesin.

» Masallarda kullanılır: Bir varmış, bir yokmuş. Az gitmiş uz gitmiş.

Öğrenilen(duyulan, anlatılan, miş'li) Geçmiş Zaman Kipinin Çekimi:

Olumlu: Gel-miş-im Gel-miş-sin Gel-miş Gel-miş-iz Gel-miş-siniz Gel-miş-ler

Olumsuz: Gel-me-miş-im Gel-me-miş-sin Gel-me-miş

Gel-me-miş-iz Gel-me-miş-siniz Gel-me-miş-ler

Olumlu soru: Gel-miş miyim? Gel-miş misin? Gel-miş mi?

Gel-miş miyiz? Gel-miş misiniz? Gel-miş-ler mi?

Olumsuz soru: Gel-me-miş miyim? Gel-me-miş misin? Gel-me-miş mi?

Gel-me-miş miyiz? Gel-me-miş misiniz? Gel-me-miş-ler mi?

c) Şimdiki Zaman

Fiile “-yor” eki getirilerek yapılır. Ünsüzle biten fiile “İ” yardımcı ünlüsüyle birlikte; ünlüyle bitenlere tek başına getirilir: Oku-yor, gel-i-yor

» Belirtilen işin, oluşun vb. içinde bulunulan zamanda yapılmakta olduğunu ifade eder.

Şimdiki Zaman Kipinin Çekimi:

Olumlu: Gel-i-yor-um Gel-i-yor-sun Gel-i-yor

Gel-i-yor-uz Gel-i-yor-sunuz Gel-i-yor-lar

Olumsuz: Gel-mi-yor-um Gel-mi-yor-sun Gel-mi-yor

Gel-mi-yor-uz Gel-mi-yor-sunuz Gel-mi-yor-lar

Olumlu soru: Gel-i-yor muyum? Gel-i-yor musun? Gel-i-yor mu?

Gel-i-yor muyuz? Gel-i-yor musunuz? Gel-i-yor-lar mı?

Olumsuz soru: Gel-mi-yor muyum? Gel-mi-yor musun? Gel-mi-yor mu?

Gel-mi-yor muyuz? Gel-mi-yor musunuz? Gel-mi-yor-lar mı?

d) Gelecek Zaman

Fiile “-acak/ecek” eki getirilerek yapılır.

Gelecek Zaman Kipinin Çekimi:

Olumlu: Gel-eceğ-im Gel-ecek-sin Gel-ecek

Gel-eceğ-iz Gel-ecek-siniz Gel-ecek-ler

Olumsuz: Gel-me-y-eceğ-im Gel-me-y-ecek-sin Gel-me-y-ecek

Gel-me-y-eceğ-iz Gel-me-y-ecek-siniz Gel-me-y-ecek-ler

Olumlu Soru: Gel-ecek miyim? Gel-ecek misin? Gel-ecek mi?

Gel-ecek miyiz? Gel-ecek misiniz? Gel-ecek-ler mi?

Olumsuz Soru: Gel-me-y-ecek miyim? Gel-me-y-ecek misin? Gel-me-y-ecek mi?

Gel-me-y-ecek miyiz? Gel-me-y-ecek misiniz? Gel-me-y-ecek-ler mi?

e. Geniş Zaman

Fiil kök veya gövdesine “-r” ; “-ar/-er” ; “-ır/-ir/-ur/-ür” eki getirilerek söz konusu olan işin vb. geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanların tümüne ait olduğunun, yani her zaman tekrarlandığı bildirir.

Ağlarım, ağlatamam; hissederim, söyleyemem

Yaş otuz beş! yolun yarısı eder.

Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;

Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.

» Geniş zamanın olumsuz çekiminde bu ekin kullanımı biraz izah gerektirir. Bazı şahıslarda olumsuzluk ekinden sonra geniş zaman eki gelmezken bazılarında da “z” olarak kullanılır:

Gel-i-r-im > gel-me-m > ek yok

Gel-i-r-sin > gel-me-z-sin > z

Gel-i-r > gel-me-z > z

Gel-i-r-iz > gel-me-y-iz > ek yok

Gel-i-r-siniz > gel-me-z-siniz > z

Gel-i-r-ler > gel-me-z-ler > z

Geniş zaman Kipinin Çekimi:

Olumlu:

Gel-i-r-im Gel-i-r-sin Gel-i-r Gel-i-r-iz Gel-i-r-siniz Gel-i-r-ler

Olumsuz:

Gel-me-m Gel-me-z-sin Gel-me-z

Gel-me-y-iz Gel-me-z-siniz Gel-me-z-ler

Olumlu Soru: Gel-i-r miyim? Gel-i-r misin? Gel-i-r mi?

Gel-i-r miyiz? Gel-i-r misiniz? Gel-i-r-ler mi?

Olumsuz Soru: Gel-me-z miyim? Gel-me-z misin? Gel-me-z mi?

Gel-me-z miyiz? Gel-me-z misiniz? Gel-me-z-ler mi?

2. DİLEK KİPLERİ

Dilek kipleri, fiillere dilek anlamı katan kiplerdir. Fiilin zamanını bildirmezler. Ama hepsinde de pek belirgin olmayan bir gelecek zaman anlamı vardır.

Dilek kipleri dörde ayrılır:

a) Gereklilik Kipi

Fiile “-malı/meli” eki getirilerek yapılır. Belirtilen işin yapılması gerektiğini bildirir.

“lâzım, gerek, icap eder” anlamlarını verir.

Gereklilik Kipinin Çekimi

Olumlu:

Gel-meli-y-im

Gel-meli-sin

Gel-meli

Gel-meli-y-iz

Gel-meli-siniz

Gel-meli-ler

Olumsuz:

Gel-me-meli-y-im

Gel-me-meli-sin

Gel-me-meli

Gel-me-meli-y-iz

Gel-me-meli-siniz

Gel-me-meli-ler

Olumlu Soru:

Gel-meli mi-y-im?

Gel-meli misin?

Gel-meli- mi?

Gel-meli mi-y-iz ?

Gel-meli mi-siniz?

Gel-meli-ler mi?

Olumsuz Soru:

Gel-me-meli mi-y-im?

Gel-me-meli misin?

Gel-me-meli mi?

Gel-me-meli mi-y-iz ?

Gel-me-meli mi-siniz?

Gel-me-meli-ler mi?

b) İstek Kipi

Fiile “-a /-e” eki getirilerek yapılır. Fiilin yapılmasının istendiğini bildirir.

İstek Kipinin Çekimi

Olumlu:

Gel-e-y-im

Gel-e-sin

Gel-e

Gel-e-lim

Gel-e-siniz

Gel-e-ler

Olumsuz:

Gel-me-y-e-y-im

Gel-me-y-e-sin

Gel-me-y-e

Gel-me-y-e-lim

Gel-me-y-e-siniz

Gel-me-y-e-ler

Olumlu Soru:

Gel-e-y-im mi?

—

—

Gel-e-lim mi?

—

—

Olumsuz Soru:

Gel-me-e-y-e-yim mi?

—

—

Gel-me-e-ye-lim mi?

—

—

c. Dilek-Şart Kipi

Fiile “-sa/-se” eki getirilerek yapılır.

Fiilin yapılması dileğini bildirir. Bu durumda bu eki alan fiil yüklemidir.

Dilek-Şart Kipinin Çekimi:

Olumlu:

Gel-se-m

Gel-se-n

Gel-se

Gel-se-k

Gel-se-niz

Gel-se-ler

Olumsuz:

Gel-me-se-m

Gel-me-se-n

Gel-me-se

Gel-me-se-k

Gel-me-se-niz

Gel-me-se-ler

Olumlu Soru:

Gel-se-m mi?

Gel-se-n mi?

Gel-se mi?

Gel-se-k mi?

Gel-se-niz mi?

Gel-se-ler mi?

Olumsuz Soru:

Gel-me-se-m mi?

Gel-me-se-n mi?

Gel-me-se mi?

Gel-me-se-k mi?

Gel-me-se-niz mi?

Gel-me-se-ler mi?

d) Emir Kipi

Birinci şahısların (Ben-Biz) çekimi yoktur. Fiilin yapılmasını emir biçiminde bildirir.

Emir Kipinin Çekimi

Olumlu:

—

Gel

Gel-sin

—

Gel-in(iz)

Gel-sin-ler

Olumsuz:

—

Gel-me

Gel-me-sin

—

Gel-me-y-(in)iz

Gel-me-sin-ler

Olumlu Soru:

—

—

Gel-sin mi?

—

—

Gel-sin-ler mi?

Olumsuz Soru:

—

—

Gel-me-sin mi?

—

—

Gel-me-sin-ler mi?

Buraya kadar fiillerin basit zamanlı (tek kipe göre) çekimlerini yaptık. Fiillerin bir de birleşik zamanlı çekimleri vardır ki bundan önce birleşik zamanlı çekimleri yapmaya yarayan ek-fiili öğrenmek yerinde olacaktır.

II. EK-FİİL VE BİRLEŞİK ZAMANLI ÇEKİMLER

Ek-Fiil: İsim soylu kelimelerin sonuna gelerek onların yüklem olmasını ve basit zamanlı fiil çekimlerinin birleşik zamanlı çekimlerini yapmayı sağlayan fiildir.

” imek” fiilinin ek olarak kullanımıdır. Genellikle bitişik yazılır.

* Fiillerin hikâye, rivayet, şart birleşik zamanlı çekimlerini yapmayı sağlar.

* “di”li geçmiş zamanın hikâyesi, şartı:

geldi idim > geldiymdim

geldi isek > geldiyssek

* -miş'li geçmiş zamanın hikâyesi, rivayeti, şartı:

gelmiş idi > gelmişti

gelmiş imiş > gelmişmiş

gelmiş ise > gelmişse

* Şimdiki zamanın hikâyesi, rivayeti, şartı:

biliyor idik > biliyorduk

biliyor imişiz > biliyormuşuz

biliyor isek > biliyorsak

* Gelecek zamanın hikâyesi, rivayeti, şartı:

alacak idik > alacaktık

alacak imiş > alacakmış

alacak isen > alacaksan

* Geniş zamanın hikâyesi, rivayeti, şartı:

sever idi > severdi

sever imişler > severmişler

sever iseler > severlerse

* Dilek-şart kipinin hikâyesi, rivayeti:

gitse idim > gitseydim

gitse imiş > gitseymiş

* İstek kipinin hikâyesi, rivayeti:

bula idi > bulaydı

ala imiş > alaymış

* Gereklilik kipinin hikâyesi, rivayeti ve şartı:

yazmalı idik > yazmalıydık

çizmeli imişiz > çizmeliymişiz

sürmeli iseler > sürmeliyseler veya sürmelilerse

Dikkat!

Ben iyi bir okurum (dur). » Ek-fiilin geniş zamanı

Hep iyi kitaplar okurum. » Geniş zaman 1.Tekil Şahıs eki

Benim okurum anlayışlıdır. » İlgi eki ve iyelik eki (okur»okuyucu)

Öğrenciydi. (Öğrenci idi.) » ek-fiil (hikâye)

Uyuyordu. (Uyuyor idi.) » birleşik zaman (şimdiki zamanın hikâyesi)

Öğrenciymiş. (Öğrenci imiş.) » ek-fiil (rivayet)

Uyuyormuş. (Uyuyor imiş.) » birleşik zaman (şimdiki zamanın rivayeti)

Öğrenciyse. (Öğrenci ise) » ek-fiil (şart)

Uyuyorsa. (Uyuyor ise) » birleşik zaman (şimdiki zamanın şartı)

BİRLEŞİK ZAMANLI ÇEKİMLER

Fiillerin basit zamanlı çekimleri sadece bir tek kip eki içerir. Hâlbuki dilimizde iki kip eki üst üste gelebilir.

İşte çekimi iki kip ekiyle yapılmış olan bu fiillere birleşik zamanlı fiiller; çekimlerine de birleşik zamanlı çekimler denir.

Birleşik zamanlı çekimlerde sonradan eklenen haber veya dilek ki ekleri asıl zamanı kendi üzerlerine alırlar.

Yapılışı şöyledir:

Basit zamanlı çekimlerde: fiil + kip eki + şahıs eki (gel-di-k vb.);

Birleşik zamanlı çekimlerde: fiil + kip eki + birleşik zaman eki + şahıs eki (gel-miş-ti-niz vb.) olur.

Üçüncü çoğul şahıslarda genellikle: fiil + kip eki + şahıs eki + birleşik zaman eki (gel-i-yor-lar-dı vb.) olur.

Üç birleşik zaman vardır:

1. Hikâye birleşik zamanı: “-Dİ” ekiyle yapılır <idi

2. Rivayet birleşik zamanı: “-miş” ekiyle yapılır < imiş

3. Şart birleşik zamanı: “-sE” ekiyle yapılır < ise

Aslında bu ekler ek-fiilin üç zamana göre çekimlenmesinden başka bir şey değildir.

“idi, imiş, ise“, basit zamanlı çekimleri yaparken kullandığımız bilinen ve öğrenilen geçmiş zamanla şarta ait eklerin “imek” fiiline eklenmesiyle oluşmuştur. Daha sonra “i” düşer.

Bu birleşik zamanları oluşturan eklerin hangi asıl (basit) zamanlı çekimlere gelebileceği aşağıda gösterilmiştir:

1. Hikâye birleşik zamanı

Emir çekimi hariç bütün basit zamanlı çekimlerin hikâye birleşik zamanlı çekimleri vardır.

gel-di-y-di-m;

gel-miş-ti-m;

gel-i-yor-du-m;

gel-i-r-di-m;

gel-ecek-ti-m;

gel-se-y-di-m;

gel-e-y-di-m;

gel-meli-y-di-m; — — —

Bu birleşik çekim, basit zamanla belirtilen işin bilinen geçmiş zamana ait olduğunu gösterir.

Tek kip ekiyle çekimlenmiş fiillerin sonuna “idi” ek-fiili getirilerek yapılır. “idi” ek-fiili de genellikle bitişik yazıldığı için “i” düşer ve “-di” hâlini alır.

2. Rivayet birleşik zamanı

Emir ve bilinen geçmiş zaman çekimleri hariç diğer basit zamanlı çekimlerin rivayet birleşik zamanlı çekimleri vardır.

—;

gel-miş-miş-sin;

gel-i-yor-muş-sun;

gel-i-r-miş-sin;

gel-ecek-miş-sin;

gel-se-y-miş-sin;

gel-e-y-miş-sin;

gel-meli-y-miş-sin; — — —

Bu birleşik çekim, basit zamanla belirtilen işin öğrenilen geçmiş zamana ait olduğunu gösterir. Bu fiillerde kesinlik yoktur.

Tek kip ekiyle çekimlenmiş fiillerin sonuna “ımiş” ek-fiili getirilerek yapılır. “ımiş” ek-fiili de genellikle bitişik yazıldığı için “i” düşer ve “-mış” hâlini alır.

3. Şart birleşik zamanı

Emir, dilek-şart ve istek çekimleri hariç diğer basit zamanlı çekimlerin şart birleşik zamanlı çekimleri vardır.

gel-di-y-se;

gel-miş-se;

gel-i-yor-sa;

gel-i-r-se;

gel-ecek-se;

— ;

— ;

gel-meli-y-se;

—

Bu birleşik çekim, basit zamanla belirtilen işin bilinen şarta bağlı olduğunu gösterir. Fiili bir başka fiilin koşulu yapar.

Tek kip ekiyle çekimlenmiş fiillerin sonuna “ise” ek-fiili getirilerek yapılır. “ise” ek-fiili de genellikle bitişik yazıldığı için “i” düşer ve “-se” hâlini alır

اداة الربط في اللغة التركية

Bağlaçlar: Bağlaç Nedir, Çeşitleri Nelerdir? Bağlaçların Özellikleri Ve Kısaca Konu Anlatımı

#Bağlaç

#Özellikleri

Türkçede bağlaçların çok büyük bir önemi bulunur. Bağlaçların anlamı ve nerede nasıl kullanılması gerekleri cümlelerin doğru kullanılması için çok önemlidir. Peki Bağlaç nedir, çeşitleri nelerdir? Bağlaçların özellikleri ve kısaca konu anlatımını sizlere detaylıca açıkladık.

Bağlaçlar tek başına kullanıldıkları zaman bir anlam ifade etmezler. Fakat cümle içerisinde şekil ve anlam bakımından cümleleri, kelime gruplarını birbirlerine bağlar. Bu sebeple bağlaçların nasıl kullanılmaları gerektiği ve özellikleri cümle yapısı bakımından bilinmesi gereken konulardan birisidir.

Bağlaç Nedir?

Tek başlarına kullanıldıkları zaman hiçbir anlam ifade etmeyen ancak cümle içerisinde cümlelerin anlamı bakımından aynı görevde kullanılan kelimeleri birbirine bağlayan ve bağladıkları kelimeler ile anlamlı ilişkiler kuran sözcüklere bağlaç denir.

Bağlaçların cümle yapısı bakımından doğru kullanılması çok önemlidir. Birçok bağlar çeşitleri bulunur. Hepsinin kullanım alanları birbirinden farklıdır.

Bağlaç Çeşitleri Nelerdir?

Bağlaç çeşitleri Türkçede çok fazladır. Bütün bağlaçlar aslında tek başlarına bir anlam belirtmez. Fakat cümle içerisinde cümle ve kelimeleri birbirine bağlaması amacıyla türkçede kullanımı çok önemlidir. Başlıca bağlaçlar şunlardır:

- Ve, veya, ya, ya da, yahut, ve yahut, de, bile, dahi, ki, ile, yalnız, fakat, ama, lakin, ancak, üstelik, öyle ki, meğer, meğerse, öyleyse, oysa, oysaki, çünkü, hatta, yoksa

Bağlaçların Özellikleri :

Bağlaçlar cümle içerisinde aynı görevde olan yada anlam bakımından ilgisi bulunan kelimeleri veya sözcük gruplarını birbirine bağlayan sözcüklerdir. Cümle içerisinde birden fazla özne, sıfat, zarf, tamlayan ve yüklem bulunabilir. Bu gibi durumlarda bağlaçlar bu kelimeleri cümle içerisinde birbirine bağlamaktadır.

Bağlaçların görevi dışında özellikleri de bulunmaktadır. Bağlaçların özelliklerini şu şekilde açıklayabiliriz:

- Tek başına anlamı olmayan sözcüklerdir.
- Cümlede bağlama görevi bulunur.
- Bağlama görevi dışında birçok anlam ilgileri de kurmaktadır.
- Bağlaçlar her zaman kendinden önce olan ve kendinden sonra olan sözcüklerden ayrı yazılır.
- Cümle içerisinde bağlaç olduğu düşünülen birleşik yazılmış tüm kelimeler bağlaç değil ektir.

- Bağlaçlar cümle içerisinde cümle ögesi olarak bulunmazlar.

- Bağlaçların yerine cümle içerisinde uygun bir noktalama işareti de konulabilir.

Bağlaçlar bazı durumlarda edatlar ile karıştırılabilir. "İle" sözcüğü cümle içerisinde bağlaç olarak kullanılmayabilir. Edat olarak kullanılan "ile" sözcüğü pek çok kişi tarafından karıştırılmaktadır. Bu durumda bağlaç olan "ile" kelimesi ile karıştırılmaması gerekir. Bunun için "ile" sözcüğünün yerine "ve" sözcüğü getirilir. "Ve" sözcüğü "ile" kelimesi yerine kullanıldığında anlamda bozulma yaşanmıyor ise buradaki "ile" sözcüğü bağlaçtır.

Türkçede Edatlar الاداة في اللغة التركية

farklı tür ve görevdeki kelimeler ve kavramlar arasında anlam ilgisi kurmaya yarayan yardımcı sözcük

Edat veya ilgeç; farklı tür ve görevdeki kelimeler ve kavramlar arasında anlam ilgisi kurmaya yarayan

yardımcı kelime. Edatların tek başına anlamı yoktur; diğer kelimelerle birlikte, cümle içinde görev

kazanır.

Bazı kaynaklarda ünlemler ve bağlaçlar da edat kabul edilir. Bu yazıda ünlemler ve bağlaçlar ele alınmayacak, sadece bahsi geçen kaynaklarda son çekim edatları olarak adlandırılan edatlar ele alınacaktır. Türkçede kullanılan başlıca edatlar şunlardır:

ancak(NOT1)

başka

beri

bir

bir tek

dair

doğru

değil

değin

denli

dek

dolayı

diye

evvel

gayri

gibi

göre

için

ile[NOT 2]

kadar

karşı

karşın

mukabil

önce

ötürü

öte

rağmen

sadece

sanki

sonra

sıra

üzere

yalnız

Edatlar iliştirildikleri isimlerin yalın hâlleriyle veya ismin diğer hâlleri ile birlikte kullanılabilir. Bu

kullanımlardan bazıları ekli hâlleri ile Türkçeye yerleşmiştir ve bazı edatlar her zaman ilgili hâl ekinin

ardından kullanılır. Bunlara örnek olarak "-den ötürü", "-e dek", "-den öte", "-e doğru" verilebilir:

Bu çiçekleri annem için alıyorum. ("anne" yalın halde)

Yarına kadar bu ödevi bitirmem lazım. (-e hâli)

Düşük notlarından ötürü çok çalışman gerekiyor. (-den hâli)

Edatlardan önce gelen hâl ekleri

Başkalık edatı

Başka, gayrı, özge gibi[3] başkalık bildiren edatlardır.

Senden gayrı kimsem yok.

Yardım istemekten başka çaremiz kalmadı.

Benzerlik edatı

Gibi benzerlik bildiren edattır.

Yorgunluktan yatağa bavul gibi düştüm.

Hâl edatı

Göre, nazaran, dâir, rağmen gibi edatlardır.

Çok çalışmama rağmen sınavda hedeflediğim başarıyı yakalayamadım.

Duyduğuma göre bitirme sınavları bir hafta erken gerçekleşecekmiş.

Şirketteki son değişikliklere dâir bilgi almak istiyorum.

Miktar edatı

Kadar kelimesidir.

Yer ve yön edatı olan "kadar" ile karıştırılmamalıdır.

Ne kadar zaman olmuş görüşmeyeli.

Sürahiye ağzına kadar doldurdum.

Sebep edatı

İçin, üzere, dolayı, ötürü, nâşi, diye gibi sebep bildirirmede kullanılan edatlardır.

Açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye çıktı.

Bu raporu bitirebilmek için zamana ihtiyacım var.

Kardeşim hastalığından nâşi gelemedi.

Vasıta ve beraberlik edatı

İle kelimesidir.

İle edatı -le şeklinde ek biçiminde de yazılabilir. Birkaç farklı kullanımı vardır.

İşlevlerine göre edatlar

İşin, fiilin, hangi araçla (vasıtayla) yapılacağını, yapıldığını bildirir:

İstanbul'a uçakla gideceğim.

İşin, fiilin kimle yapıldığını, yapılacağını bildirir:

Bu oyuncağı küçük kardeşimle birlikte yaptım.

İşin, fiilin nasıl yapıldığını, yapılacağını bildirerek durum zarfı oluşturabilir:

Büyük bir sevinçle yanıma geldi.

İşin, fiilin nedenini bildirerek edat tümleci olabilir:

Arabanın devrilmesiyle yol trafiğe kapandı.

"İle" edatı, bağlaç olan "ile" kelimesiyle karıştırılmamalıdır. Bağlaç olan "ile", "ve" anlamına gelir:

Ali ile Aydın bize geldiler. (bağlaç)

Bu filmi Ali'yle izlemiştim. (edat)

Türkçenin bazı ağızlarında "birle" kelimesi "ile" anlamında kullanılır ve vasıta edatıdır:

Bayat atı birle sözüg başladım (Tanrı adı ile söze başladım). -Kutadgu Bilig

Yer ve yön edatları

Değın, dek, doğru, kadar, karşı, yan gibi yer veya yön bildiren edatlardır.

Ayvalık'ta denize karşı bir villa almış kendisine.

Eve doğru ısıık çalarak yürürken eski bir arkadaşına rastladım.

Otomobilimiz bozulunca şehre kadar yürüdük.

Zaman edatı

Beri, önce, evvel, sonra gibi zaman bildiren edatlardır.

Babam yurt dışından döndükten sonra taşınacağız.

Gitmeden evvel bahçe düzenlemesini tamamlamalıyız.

Ne zamandan beri bu işle meşgulsünüz?

Edat olarak kullanılan bazı kelimeler cümlede başka görevlerde de kullanılabilirler:

Edatların cümlede diğer görevlerde kullanımı

Biraz beri gel. (zarf)

Bugün derse başka bir öğretmen geldi. (sıfat)

Yolun karşısına geçerken çok dikkatli olmalısın. (isim)

Cümledeki diğer kelimelerle birlikte sıfat veya zarf öbeği oluşturabilirler:

Dağ gibi adam bu hastalığı atlatamadı. (sıfat öbeği)

Sen de herkes kadar çaba göstermelisin. (zarf öbeği)

Başka kelimelerle birlikte özne veya yüklem görevinde de kullanılabilirler:

Dünkü provada repliğimi unuttuğumda utançtan ölecek gibiydim. (isim, yüklem)

Onun gibisi zor bulunur. (isim, özne)

انواع الجملة في اللغة التركية

CÜMLE TÜRLERİ

YÜKLEMİN TÜRÜNE

GÖRE CÜMLELER

YÜKLEMİN YERİNE

GÖRE CÜMLELER

ANLAMINA GÖRE

CÜMLELER

YAPISINA GÖRE

CÜMLELER

1. Eylem (Fiil) Cümlesi

2. Ad (İsim) Cümlesi

1. Kurallı (Düz) Cümle

2. Devrik Cümle

3. Eksiltili Cümle

1. Olumlu Cümle

2. Olumsuz Cümle

3. Soru Cümlesi

4. Ünlem Cümlesi

1. Basit Cümle

2. Birleşik Cümle

3. Sıralı Cümle

4. Bağlı Cümle

A- YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE CÜMLELER

Yüklemine göre cümleler ikiye ayrılır:

1. Fiil Cümlesi

Türkçede yüklemi fiilden oluşan cümlelere fiil cümlesi adı verilir.

“Konukları biraz bekletmişti.”

Cümlesinin yüklemi “bekletmek” fiilidir. Yüklem fiil olduğuna göre bu, fiil cümlesidir.

2. İsim Cümlesi

“Kapının önündeki, kediymiş.”

Cümlesinin yüklemi “kediymiş” sözcüğüdür. “Kedi” ismi ek eylem olarak yüklem olmuştur. İşte bu

cümlede olduğu gibi, yüklemi isim ya da isim soylu sözcüklerden oluşan cümlelere isim cümlesi denir.

“Evin odaları oldukça genişmiş.”

Cümlesinin yüklemi, “geniş” sıfatıdır, yani bu, isim soylu bir sözcüktür. Dolayısıyla bu cümle yüklemine göre

isim cümlesidir.

“Bu kitapların hepsi onundu.”

Cümlesinde “onundu” sözcüğü yüklemidir. Yüklem “o” kişi zamirinden oluşmuştur. Yani yüklem, isim

soylu bir sözcüktür. Cümle, yüklemının türüne göre isim cümlesidir.

B- YÜKLEMİN YERİNE GÖRE (KURULUŞLARINA GÖRE) CÜMLELER

Kuruluşuna göre cümleler, yüklemının yerine göre “kurallı” ve “devrik” olmak üzere ikiye ayrılır:

1. Kurallı (Düz) Cümle

Yüklemi sonda bulunan cümlelere kurallı cümle adı verilir.

“Annesinin resmini odasının duvarına asmış.”

Cümlesinde “asmış” yüklemi sonda bulunduğundan bu, kurallı bir cümledir.

“Bu belgeyi vermeye müdür bey yetkilidir.”

Cümlesinde “yetkilidir” yüklemi cümlelerin sonunda kullanılmıştır. Buna göre cümle, öğelerinin dizilişine

göre kurallı bir cümledir.

“Arabayı iki ihtiyar at çekiyor.” “Yarın kar yağabilirmiş.”

“Yolun ortasındaki kocaman çukuru geç fark etti.”

Cümleleri de yüklem sonda kullanıldığından kurallı cümledir.

2. Devrik Cümle

Yüklemi sonda kullanılmayan cümlelere devrik cümle denir.

“Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.”

Cümlesinde “kalkar” sözcüğü yüklemidir. Görüldüğü üzere yüklem cümlelerin sonunda kullanılmamıştır. En

sonda “bu limandan” dolaylı tümleci vardır. Dolayısıyla bu, öğelerinin dizilişine göre devrik bir cümledir.

“Yumuk yumuktu küçük çocuğun elleri.”

Cümlesinin yüklemi “yumuk yumuk” ikilemesidir. Cümlelerin sonunda özne vardır. Yüklem sonda olmadığı

için bu cümle, devrik bir cümledir.

3. Eksilti Cümle

Yüklemi olmayan, tamamlanması okuyucunun yorumuna bırakılan cümlelerdir.

Bana başka bir şey söylemedi ki... (ne anlatayım?)

Dürüst insanları severim, sahtekârları asla... (sevmem)

C- ANLAMLARINA GÖRE CÜMLELER

1. Olumlu Cümle

Eylemin ya da yargının gerçekleştiğini, gerçekleşmek- te olduğunu ya da gerçekleşeceğini bildiren

cümleler anlamca olumludur.

“Kitapları masanın üzerine bırakmış.”

Cümlesinin yüklemine baktığımızda “bırak-” eyleminin gerçekleştiğini görüyoruz. O hâlde bu, anlamına göre olumlu bir cümledir.

“Bizim öğretmenimiz oldukça hoşgörülüdür.”

Cümlesinin yüklemine inceleyelim; burada “hoşgörülü olma” yargısının gerçekleştiğini görüyoruz. Buna göre cümle, anlamca olumludur.

“Bahçeye gül fidanları dikilecek.”

Cümlesinde “dikil-” eyleminin gerçekleşeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla bu cümle, anlamına göre olumlu bir cümledir.

2. Olumsuz Cümle

Eylemin veya yargının gerçekleşmediğini, gerçekleşmeyeceğini bildiren cümleler anlamca olumsuzdur.

Cümleleri anlamca olumsuz yapan unsurlar vardır. “-ma, -me” eki ve “değil” sözcüğü, “ne ne” bağlacı bunlardan bazılarıdır.

“Bu şarkıyı daha önce dinlemedim.” cümlesi anlamına göre olumsuz bir cümledir.

“-me” olumsuzluk ekinde de anlaşılacağı üzere “dinlemek” eylemi gerçekleşmemiştir.

“Kaldığımız otel, hiç güzel değildi.”

Cümlesi de anlamca olumsuzdur. “güzel değil” yükleminden, “güzel olma” yargısının gerçekleşmediğini anlıyoruz.

“Sizden yardım bekliyor değiliz.”

Cümlesinin yüklemine “beklemiyoruz” anlamı vardır. Görüldüğü gibi “beklemek” eylemi gerçekleşmediğinden bu cümle de anlamca olumsuzdur.

“Onun ne bize ne başkasına yardımı dokundu.”

Cümlesinin yükleminde “yardımı dokunmadı” anlamı vardır. Bu olumsuz anlamı cümleye “ne ne” bağlacı katmıştır. Sonuçta

bu cümle de anlamca olumsuzdur.

“Trafığın en yoğun saatinde yola mı çıkılır?”

Cümlesi de anlamına göre olumsuzdur. Çünkü “mi” soru eki yükleme “çıkılmaz” anlamını katmıştır.

“Bu tür gezileri sevmiyor değil.”

Cümlesinde “sevmiyor” sözcüğündeki “-me” olumsuzluk eki ve “değil” sözcüğü olmak üzere iki olumsuzluk unsuru vardır.

Ancak cümlelerin anlamına baktığımızda yüklemde “seviyor” anlamı vardır. Demek ki bu cümle biçimce olumsuz olsa da

anlamca olumludur.

“Sizin ne denli iyiliksever biri olduğunuzu bilmez miyim?”

Cümlesi de biçimce olumsuzdur. Çünkü “bilmez miyim” yüklemine “bilirim” anlamı vardır. Dolayısıyla bu cümle de

biçimce olumsuz, anlamına göre olumludur.

3. Soru Cümlesi

“O romanı ne zaman okumuştun?”

Cümlesinde “okuma eyleminin zamanıyla” ilgili bir soru sorulmuştur. İşte bu cümle gibi, soru anlamı

taşıyan cümlelere soru cümlesi adı verilir.

“Paketin içinde ne varmış?”

Cümlesinde “paketin içindeki nesneye” yönelik soru sorulmuştur. Dolayısıyla bu cümle de soru cümlesidir.

“Bu güzel meyveleri nereden almışlar?” “Akşam bize niye gelmediniz?”

“Yol onarım çalışmaları bir hafta mı sürecekmış?”

Cümleleri de soru anlamı taşıdığından soru cümlesidir.

4. Ünlem Cümlesi

Sevinç, öfke, şaşma gibi bir duygunun ses tonuyla vurgulanarak belirtildiği cümlelere ünlem cümlesi adi verilir.

“Ne şirin bir kedi!”

Cümlesinde beğeni duygusu ses tonuyla vurgulanarak ortaya konmuştur. O hâlde bu cümle ünlem cümlesidir.

“Neydi o yağmur öyle!”

“Ne muhteşem bir manzara!” “Ne kadar harika bir şiir bu!”

D- YAPILARINA GÖRE CÜMLELER

1. Basit Cümle

Tek bir yüklemi olan ve tek bir yargı bildiren cümleler yapı bakımından basittir.

“Söğüt ağacının dalları suya değiyor.”

Cümlesinde “değiyor” sözcüğü yüklemidir. Cümlede bunun dışında yüklem olmadığından, tek bir yargı

vardır. Demek ki bu cümle, basit yapılıdır.

“Bugün deniz her zamankinden sakindi.”

Cümlesinin yüklemi “sakindi” sözcüğüdür. Başka bir yüklem veya yargı olmadığı için bu cümle yapıcı

basittir.

“Tezgahtaki elmalar çok güzel görünüyor.” “Ağacın altındaki, yavru bir leylekti.”

“Pazar sabahı sokaklar, caddeler epey sessizdi.”

2. Birleşik Cümle

a. Girişik Birleşik Cümle: Yan cümlecği fiilimsiyle oluşan birleşik cümlelere girişik birleşik cümle denir.

Girişik birleşik cümlede, yan cümlecik temel cümlenin herhangi bir ögesi olabilir.

“Geziye katılmanızı istiyoruz.”

Cümlesinde asil yargıyı bildiren “İstiyoruz” temel cümlecığı oluşturmıştır. “Katılmanızı” sözcüğü isimfiildir. Bu fiilimsinin oluşturduğu “geziye katılmanızı” söz öbeği yan cümleciktir. Bu yan cümlecik, temel

cümleye nesne göreviyle bağlanmıştır. “Neyi istiyoruz?” sorusunu sordüğümüzda “geziye katılmanızı” cevabını alıyoruz. Sonuçta bu, yapıca girişik birleşik cümledir.

“Esen rüzgâr, havayı serinletmiyor.”

b. Şartlı Birleşik Cümle: Bir temel cümleyle buna şart koşan yan cümlecığın oluşturduğu cümlelere şartlı

birleşik cümle denir. Şartlı birleşik cümlelerde yan cümlecığın yüklemi şart kipiyle (-sa, -se) çekimlenir.

Ayrıca yan cümlecik, temel cümlecığın zarf tümleci görevindedir.

“Yağmur yağarsa pikniği iptal ederiz.”

Cümlesi şartlı birleşik cümledir. Burada “iptal ederiz” temel cümlenin yüklemidir. “Yağmur yağarsa”

bölümü ise yan cümleciktir. Görüldüğü gibi, “pikniği iptal etmenin koşulu, “yağmurun yağmasıdır. Temel

cümlecikte yargının gerçekleşmesi yan cümlecığın gerçekleşmesine bağlıdır. Yan cümlecik, “hangi

taktirde” sorularına cevap verdiğinden zarf tümleci görevinde kullanılmıştır.

“Sessiz olursanız sizi parka götüreceğim.”

Cümlesinde şart kipiyle çekimlenen “Sessiz olursanız” bölümü yan cümleciktir. “Sizi parka götüreceğim” bölümü ise temel cümledir. Temel cümlenin, yani “parka götürme”nin gerçekleşmesi

için söz konusu kişilerin “sessiz olma” koşulunu yerine getirmeleri gerekir. Dolayısıyla koşul anlamı

olduğundan bu cümle şartlı birleşik cümledir.

“Dikkatli bakarsanız resimdeki ayrıntıları fark edebilirsiniz.”

“Yeni yollar yapılsa trafik rahatlar.”

“Siki giyinmezlerse hasta olurlar.” cümleleri de şartlı birleşik cümledir.

c. Ki’li Birleşik Cümle (İlgi Cümlesi): Bir temel cümlecikle buna bağlı yan cümleciğin “ki” bağlacıyla

birbirine bağlandığı cümlelere ki’li birleşik cümle adi verilir.

“Öğrendim ki okulunuzda uçurtma şenliği yapılacaktı.”

Cümlesi ki’li birleşik cümledir. Burada “öğrendim” temel cümledir. “Okulunuzda uçurtma şenliği yapılacaktı” yan cümleciği ise temel cümlecige bağlanmıştır. “Ne öğrendim?” sorusunun cevabı

“okulunuzda uçurtma şenliği yapılacaktı” sözüdür. Görüldüğü gibi yan cümlecik, temel cümlelerin

nesnesi görevinde kullanılmıştır. Cümleyi, “Okulunuzda uçurtma şenliğini öğrendim.” biçiminde söylediğimizde temel cümlecik ve yan cümlecik daha kolay anlaşılır.

d. İç İçe Birleşik Cümle

Bir cümlelerin herhangi bir değişiklik yapılmadan başka bir cümlelerin içinde aktarıldığı cümlelere iç içe bileşik cümle denir.

Bu tür cümleler genellikle tırnak içinde aktarılır.

İç içe bileşik cümlelerde tırnak içinde aktarılan cümle, yan cümleciği oluşturur.

Babam: “Yazın sana bisiklet alacağım.” dedi.

Cümlesi iç içe bileşik cümledir. “Babam ... dedi” cümlesi asıl yargıyı bildirdiğinden temel cümledir. Temel cümlelerin içinde

yer alan ve tırnak içinde aktarılan “Yazın sana bisiklet alacağım” cümlesi ise yan cümleciktir.

Yan cümlecik, temel cümleciğin yüklemine sorulan “ne” sorusuna cevap verdiği için belirtisiz nesne görevinde

kullanılmıştır.

Polis, lütfen kurallara uyunuz, demiş.

Cümlesi de iç içe bileşik cümledir. Tırnak kullanılsa da “Polis ... demiş” temel cümleciğinin içinde başka bir cümle

aktarılmıştır.

e. mi'li Birleşik Cümle:

Yan cümlesi "mi" soru edatıyla kurulan birleşik cümledir. Bu durumda "mi" soru anlamından sıyrılır ve temel cümlenin

(yüklemin) anlamına zaman ya da koşul anlamı katar.

"mi" soru edatıyla kurulan yan cümleler, temel cümlenin her zaman zarf tümleci olur.

Öğretmenimizi kapıda gördük mü kaçacak delik arardık.

Evine erken geldi mi mutluluğu yüzünden okunurdu.

Ağaçlar tomurcuklandı mı baharın geldiğini anlardık.

3.Sıralı Cümle:

Aralarında anlam ilgisi bulunan birden çok cümlenin arka arkaya sıralanmasıyla oluşan cümlelere sıralı cümle denir.

Sıralı cümlelerde birden çok yüklem, dolayısıyla birden çok yargı vardır.

Ayrıca sıralı cümleleri oluşturan cümlelerin arasında virgül ya da noktalı virgül kullanılır.

“Anahtarını çıkardı, kapıyı açtı, salona geçti.”

Cümlesi sıralı cümledir. Bu sıralı cümle kendi içinde üç ayrı cümleden oluşmaktadır:

“Çantasından anahtarını çıkardı”, “kapıyı açtı” ve “salona geçti”.

“Sonbahar geldi, leyleklerin göçü başladı.”

Cümlesi de sıralı cümledir. Bu cümle, “Sonbahar geldi” ve “leyleklerin göçü başladı” cümlelerinden oluşmuştur.

Sıralı cümleler ikiye ayrılır:

I- Bağımlı Sıralı Cümle: Aralarında öge ortaklığı bulunan sıralı cümlelere bağımlı sıralı cümle denir.

“Görevli, kapıda duruyor; insanları sırayla içeri alıyor.”

cümlesinin öznesini bulmak için “duruyor” ve “alıyor” yüklemlerine “kim” sorusunu sorduğumuzda “görevli” cevabını

alırız.

Cümlede “Görevli duruyor.”, “Görevli içeri alıyor.” anlamı olduğu için özne ortaktır. İşte öznesi ortak olan bu cümle,

bağımlı sıralı cümledir.

“Kardeşim gazeteyi aldı, babama götürdü.”

Cümlesi de bağımlı sıralı cümledir. “Kardeşim” öznesi ve “gazeteyi” belirtili nesnesi ortak kullanılmıştır.

“Akşamleyin bize geldi, maçı birlikte seyrettik.”

Cümlesinde “akşamleyin” zarf tümleci ortak ögedir. Dolayısıyla bu cümle de bağımlı sıralı cümledir.

“Adam çocuklara seslendi, topladığı eriklerden verdi.”

“Erkenden kalktı, giyindi, kahvaltısını yaptı.”

Cümlelerinde de öge ortaklığı vardır. Dolayısıyla bunlar da bağımlı sıralı cümledir.

II- Bağımsız Sıralı Cümle:

Aralarında öge ortaklığı bulunmayan sıralı cümlelere bağımsız sıralı cümle denir.

“Annem az önce geldi, kardeşim onu çok özlemiş.”

Cümlesi “Annem az önce geldi” ve “küçük kardeşim onu çok özlemiş” cümlelerinden oluşan bir sıralı cümledir. Cümleleri

incelediğimizde ortak olan bir ögenin olmadığını görüyoruz. Demek ki bu, bağımsız sıralı cümledir.

“Çocuklar parkta oynuyor, anneleri onlara bakıyordu.”

“Erguvanlar açmış, her tarafı sümbüller bürümüş.”

Cümleleri de öge ortaklığı olmadığı için bağımsız sıralı cümledir.

4.Bağlı Cümle:

Aralarında anlam ilgisi bulunan birden çok cümlelerin bağlaçlarla birbirine bağlanması sonucu oluşan cümlelere bağlı

cümle denir.

“Geziye katılacaktı fakat iş yerinden izin alamadı.”

Cümlesi bağlı cümledir. “Geziye katılacaktı” cümlesiyle “iş yerinden izin alamadı” cümlesi “fakat” bağlacıyla bağlanmıştır.

“Daha çok bu kanalı seyrediyor çünkü bu kanalda belgesel filmleri yayınlanıyor.”

Cümlesinde iki farklı cümle “çünkü” bağlacıyla birbirine bağlanmıştır. Dolayısıyla bu cümle de bağlı cümledir.

“Ne bulaşıkları yıkamış ne yemek hazırlamış.”

“Geç geldi ama bize çikolata getirmeyi unutmadı.”

Cümleleri de bağlaçlarla birbirine bağlanan cümlelerden oluştuğu için bağlı cümledir.

I. Bağımlı Bağlı Cümle

Cümleler arasında öge ortaklığı vardır.

Şimdilik olaylara karışmayalım ama gelişmeleri yakından izleyelim.

(Gizli özne “biz” her iki cümle için ortak kullanılmıştır.)

Böcekler uyanmaya ve kırlar çiçeklenmeye başlamıştı.

(Yüklem her iki cümlenin öznesi için ortak kullanılmıştır.)

II. Bağımsız Bağlı Cümle

Cümleler arasında öge ortaklığı yoktur.

Gözlerinde yıldızimsı parıltılar olurdu ya da ben öyle düşünürdüm.

Binanın temeli atılmış ama inşaaata başlanmamıştı